

STORTINGET

Innst. 83 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:81 S (2019–2020)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Petter Eide, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Solfrid Lerbrekk om å styrke og utvide ordningen med gratis rettshjelp til ofre for trygdeskandalen

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene slik at potensielle ofre får gratis rettshjelp også før Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for å utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene på egnet vis, hvis det viser seg at feilen gjelder flere ytelser enn sykepenges, arbeidsavklaringspenges og pleiepenges og granskningsutvalget kommer fram til at feilen går lenger tilbake i tid enn 1. juni 2012.
3. Stortinget ber regjeringen sikre at den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene formidles bredt ut til de det kan gjelde, og formidles på et ikke-teknisk språk som alle kan forstå.»

Det vises til dokumentet for nærmere begrunnelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, Arve Høiberg og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Böhler og Jenny Klinge, fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, og fra Venstre, Solveig Schytz, viser til representantforslag om å styrke og utvide ordningen med gratis rettshjelp til ofre for trygdeskandalen. Justis- og beredskapsminister Monica Mæland har uttalt seg om forslaget i brev til komiteen av 10. mars 2020. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen registrerer at det i forslaget vises til at det høsten 2019 ble kjent at Nav har feilpraktisert reglene for å ta med seg trygdeytelser til EU- og EØS-land for trygdemottakere som er bosatt i Norge.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne foreslår at rettshjelpsordningen bør utvides i tid, og hvilke ytelser den skal gjelde.

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet i 2019 kom med «Rundskriv om særlig retts-hjelptiltak i forbindelse med feilaktig praktisering av adgangen til å motta sykepenges, arbeidsavklaringspen- ges og pleiepenges ved midlertidig opphold i et annet EØS-land».

Komiteen viser til svarbrev fra justis- og beredskapsministeren, som påpeker at det er et grunnleggen- de prinsipp i den norske rettshjelpsordningen at det bare er nødvendig rettshjelp som dekkes, og at dette prinsippet gjelder også når det er etablert et særlig retts- hjelptiltak.

Komiteen registrerer at justis- og beredskapsministeren i sitt svarbrev peker på at Nav gjennomgår saker av eget tiltak for å vurdere omgjøring og tar kontakt med den det gjelder, at Nav på sin hjemmeside oppfordrer personer til å ta kontakt med Nav dersom de tror at de er omfattet av ordningen, og at det ikke er noen terskel for å gjøre dette og derfor ikke behov for advokatbi-stand for å be om gjenopptakelse av saken.

Komiteen viser til at regjeringen har oppnevnt et «Utvalg for ekstern gransking av håndtering og praktise-ring av EUs trygdeforordning», og at utvalget blant annet skal ta stilling til om feiltolkningen som er utgangs-punktet for trygdeskandalen, kan ha konsekvenser for praksis på andre områder enn sykepenger, arbeidsav-klaringspenger og pleiepenger, og om feilene kan strek-se seg lenger tilbake i tid enn 2012.

Komiteen merker seg at granskingsutvalgets delutredning ble overlevert Arbeids- og sosialdepar-te mentet 3. mars 2020. Granskingsutvalget leverte resten av sin utredning 1. august 2020.

Komiteen viser til at justis- og beredskapsmi-nisteren i sitt svarbrev peker på at Arbeids- og sosialde-partementet på bakgrunn av delutredningen vurderer hvilken betydning denne vil få for oppfølging av saken, og at statsråden vil komme tilbake til spørsmålet om eventuelle utvidelser av rettshjelpsordningen med hen-syn til andre ytelser og tidsrammen.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne peker på at rettshjelpsordningen må være tilgjengelig på en måte som gjør det enkelt for eventuelle ofre å avklare om de tilfredsstillter kravene for å motta rettshjelp.

Komiteen viser til at justis- og beredskapsmi-nisteren i sitt svarbrev mener at nødvendig informasjon er tilgjengelig for dem det gjelder, og at informasjonen også er formidlet på en forståelig måte.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til stats-rådens brev av 10. mars 2020, som svarer ut problem-stillingene som reises i forslaget. Disse medlemmer stiller seg bak statsrådets vurderinger og støtter ikke forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeider-partiet og Senterpartiet støtter forslagsstillerne bekymring for at rettshjelpsordningen regjeringen har fått i stand, ikke sikrer en rettferdig opprydning for alle potensielle ofre i denne rettsskandalen. Disse med-lemmer mener det også er viktig at personer som tror de kan være ofre i denne skandalen, får en så god opp-følgning at de kan være trygge på at alt har gått riktig for seg. Disse medlemmer fremhever at denne typen rettsikkerhetsfølelse har en egen verdi når det offentli-ges egen praktisering har skapt en slik rettsskandale.

Disse medlemmer mener videre det er viktig med en utvidelse av ordningen til å dekke andre felt som kan være rammet av feil, samt å sikre en reell mulig-het for å få hjelp i saker fra før 2012. Disse medlem-mer trekker frem viktigheten av at alle brukere av Nav får en rettferdig behandling, som vi som samfunn kan være trygg på er gjort rett. Denne tryggheten for at retts-sikkerheten er så god som den må være når det offentli-ge har gjort feil, anses vesentlig i den situasjonen vi er i nå. En bred og god formidling av en ordning som be-skrevet, anses videre viktig for å nå dette målet.

Disse medlemmer mener en sterk velferdsstat er et viktig gode som vi må kjempe for. Da blir det også viktig å sikre at alle har tiltro til alle deler av velferden vår. Disse medlemmer fremhever at kostnader som påløper for å sikre tilliten til velferdsstaten, ikke bare kan regnes i kroner og øre.

Komiteens medlemmer fra Arbeider-partiet støtter derfor forslagene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Ven-streparti mener det er bra og helt nødvendig at regje-ringen fikk på plass en rettshjelpsordning, men den bør styrkes og utvides for å sikre oppreisning til alle potensielle ofre. Svakheten med den særskilte rettshjelpsord-ningen er at den gjelder først etter at Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak. Dette betyr at de berørte først må gjøre en vurdering av egen sak, klage til Nav og gå gjennom hele den prosessen uten sikkerhet for at de får rettshjelp. Dette skaper en uakseptabelt høy terskel for eventuelle ofre og skaper en forhøyet risiko for at mennesker som har blitt utsatt for justismord, ikke får oppreisning.

Dette medlem registrerer også at den særskilte rettshjelpsordningen er begrenset til å gjelde ytelsene sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger, og at den er begrenset til å gjelde tilfeller hvor stønadsmot-takeren har oppholdt seg i andre EØS-land etter 1. juni 2012. I ettertid er det imidlertid sannsynliggjort at feil-tolkningen som er utgangspunktet for trygdeskandalen, kan ha konsekvenser for praksis på en rekke andre om-råder enn disse tre ytelsene.

Dette medlem mener at ordningen må være til-gjengelig på en måte som gjør det enkelt for eventuelle ofre å avklare om de tilfredsstillter kravene for å motta rettshjelp. Informasjon om rettshjelpsordningen må gjøres tilgjengelig for dem det kan gjelde, og formidles på et ikke-teknisk språk som vanlige folk kan forstå.

På denne bakgrunn fremmer komiteens med-lemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av

EØS-reglene slik at potensielle ofre får gratis rettshjelp også før Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene på egnet vis hvis det viser seg at feilen gjelder flere ytelser enn sykepenge, arbeidsavklaringspenge og pleiepenge og granskningsutvalget kommer fram til at feilen går lenger tilbake i tid enn 1. juni 2012.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene formidles bredt ut til dem det kan gjelde, og formidles på et ikke-teknisk språk som alle kan forstå.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av

EØS-reglene slik at potensielle ofre får gratis rettshjelp også før Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for å utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene på egnet vis hvis det viser seg at feilen gjelder flere ytelser enn sykepenge, arbeidsavklaringspenge og pleiepenge og granskningsutvalget kommer fram til at feilen går lenger tilbake i tid enn 1. juni 2012.

II

Stortinget ber regjeringen sikre at den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene formidles bredt ut til dem det kan gjelde, og formidles på et ikke-teknisk språk som alle kan forstå.

Oslo, i justiskomiteen, den 17. november 2020

Lene Vågslid

leder

Solveig Schytz

ordfører

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
20/1162 - LKR

Dato
10.03.2020

Dokument 8:81 S (2019-2020) - Representantforslag fra Justiskomiteen om å styrke og utvide ordningen med gratis rettshjelp til ofre for trygdeskandalen

Jeg viser til brev 3. mars 2020, der justiskomiteen ber om Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse til representantforslag 8:81 S (2019–2020) fra representantene Petter Eide, Karin Andersen, Freddy André Øvstegård og Solfrid Lerbrekk.

Jeg vil i det følgende uttale meg om forslagene som er fremsatt.

- 1. Stortinget ber regjeringen utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene slik at potensielle ofre får gratis rettshjelp også før Nav har vurdert saken og fattet nytt vedtak.**

Det er et grunnleggende prinsipp i den norske rettshjelpsordningen at det bare er *nødvendig* rettshjelp som dekkes. Dette prinsippet gjelder også når det er etablert et særlig rettshjelpstiltak, som i dette tilfellet.

Nav gjennomgår saker av eget tiltak for å vurdere omgjøring og tar kontakt med den det gjelder. På Nav sin hjemmeside oppfordres det også til å ta kontakt med Nav dersom man tror man omfattes av ordningen. Det er ingen terskel for å gjøre dette og derfor ikke behov for advokatbistand for å be om gjenopptak av saken.

- 2. Stortinget ber regjeringen sørge for å utvide den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene på egnet vis, hvis det viser seg at feilen gjelder flere ytelser enn sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger og granskningsutvalget kommer fram til at feilen går lenger tilbake i tid enn 1. juni 2012.**

Som det fremgår av rundskrivet vil eventuelle endringer bli iverksatt gjennom endring av rundskrivet. Dette gjelder både tidsramme, type ytelse mv.

Granskningsutvalgets delutredning ble overleverte Arbeids- og sosialdepartementet 3. mars 2020 som nå vurderer hvilken betydning dette får for videre oppfølging i saken. Jeg må derfor komme tilbake til spørsmålet om eventuelle utvidelser av rettshjelpsordningen med hensyn til andre ytelser og tidsramme.

- 3. Stortinget ber regjeringen sikre at den særskilte rettshjelpsordningen knyttet til Navs feiltolkning av EØS-reglene formidles bredt ut til de det kan gjelde, og formidles på et ikke-teknisk språk som alle kan forstå.**

Jeg har forståelse for at rundskrivet som er gitt om det særskilte rettshjelpstiltaket kan fremstå teknisk. Jeg vil imidlertid påpeke at rundskrivet først og fremst retter seg mot advokatene som skal yte rettshjelpen og mot fylkesmennene som skal utbetale salær til advokatene. Rettshjelpstiltaket er basert på gjeldende regelverk, og vi har vurdert det som viktig å gi mest mulig detaljert informasjon til de som skal yte rettshjelpen.

De som ønsker å klage på det nye vedtaket fra Nav kan selv velge hvilken advokat han eller hun vil bruke og kontakte denne. Det vil være den enkelte advokat sin oppgave å informere klienten om rettshjelpstiltaket på en forståelig måte og å vurdere om vedkommende faller inn under tiltaket.

Det er utarbeidet forenklet informasjon om rettshjelpstiltaket på fylkesmennenes hjemmeside hvor det informeres om hvordan den enkelte skal gå frem dersom man tror man er omfattet av ordningen. Nav har på sine hjemmesider henvist til denne informasjonen. Jeg mener derfor at nødvendig informasjon er tilgjengelig for de det gjelder og også formidlet på en forståelig måte.

Med hilsen

Monica Mæland

